

# ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများအပေါ် လေ့လာခြင်း

## တာဝန်ကစွာတန်နိုင်ငံ

### ချောချော

#### နိဒါန်း

တာဝန်ကစွာတန်နိုင်ငံသည် ပြည်နယ်လေးခုဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသော သမ္မတနိုင်ငံဖြစ်သည်။ တာဝန်ကစွာတန် သမ္မတနိုင်ငံသည် အာရှအလယ်ပိုင်းရှိ ကုန်းတွင်းပိတ်နိုင်ငံတစ်ခုဖြစ်ပြီး ဧရိယာစတုရန်း မိုင်ပေါင်း ၅၅၃၀၀ စတုရန်းမိုင် ကျယ်ဝန်းပါသည်။ တောင်တန်းများသည် နိုင်ငံ၏ ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ကို ဖုံးလွှမ်းထားသည်။ လူဦးရေ ခန့်မှန်း ၉ ဒသမ ၅ သန်းကျော် နေထိုင်ပြီး မြို့တော်မှာ ဒူရှန်းဘီဖြစ်ပါသည်။ တောင်ဘက်တွင် အာဖဂန်နစ္စတန်၊ အနောက်ဘက်တွင် ဥဇဘေကစတန်၊ မြောက်ဘက်တွင် ကာဂျစ္စတန်နှင့် အရှေ့ဘက်တွင် တရုတ်နိုင်ငံ တို့နှင့် နယ်နိမိတ်ချင်းထိစပ်နေပါသည်။ တာဝန်ကစွာတန် လူမျိုးများသည် မျက်မှောက်ခေတ်တွင် ဇာတိမြေဖြစ်သော တာဝန်ကစွာတန်အပြင် အာဖဂန်နစ္စတန်နှင့် ဥဇဘေကစတန်နိုင်ငံများတွင်လည်း နေထိုင်ကြသည်။ တာဝန်ကစွာတန်နိုင်ငံ၏ လူဦးရေ အများစုသည် တာဝန်ကစွာတန်နှင့် ဥဇဘေကစတန်တို့တွင် ဖြစ်ကြသည်။ တာဝန်ကစွာတန် ဘာသာစကားမှာ တရားဝင် ဘာသာစကားဖြစ်ပြီး လူမျိုးစုများကြားတွင် ရှေးဘာသာစကားကိုလည်း အသုံးပြုကြသည်။ လူဦးရေ၏ ၉၈ ရာခိုင်နှုန်းမှာ အစ္စလာမ်ဘာသာကို ကိုးကွယ်ကြသည်။ တာဝန်ကစွာတန်ဒေသအား Achaemenid အင်ပါယာ၊ Sasanian အင်ပါယာ၊ Hephthalite အင်ပါယာ၊ Samanid အင်ပါယာနှင့် မွန်ဂိုအင်ပါယာများ အပါအဝင် အင်ပါယာများစွာနှင့် မင်းဆက်များက အုပ်ချုပ်ခဲ့ကြသည်။ ၁၉ ရာစု နှောင်းပိုင်းတွင် အာရှအလယ်ပိုင်းဒေသကို ရုရှား အင်ပါယာက သိမ်းပိုက်ခဲ့ပြီးနောက် ဆိုဗီယက်ယူနီယံက ဆက်လက်သိမ်းပိုက်ခဲ့ရာ ထိုဒေသလည်း အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ ဆိုဗီယက်ယူနီယံအတွင်းတွင် နိုင်ငံ၏နယ်နိမိတ်များကို ရေးဆွဲခဲ့ကြသည်။ ဆိုဗီယက် ယူနီယံပြိုကွဲပြီးနောက် ၁၉၉၁ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၉ ရက်နေ့တွင် တာဝန်ကစွာတန်သည် လွတ်လပ်သော အချုပ်အခြာအာဏာပိုင်နိုင်ငံ ဖြစ်လာသည်။ လွတ်လပ်ရေးရပြီးနောက် ချက်ချင်းပင် အုပ်စုကွဲများ အချင်းချင်း တိုက်ခိုက်သည့်အတွက် ပြည်တွင်းစစ်ဖြစ်ပွားခဲ့ပြီး ၁၉၉၂ ခုနှစ်မှ ၁၉၉၇ ခုနှစ်အထိ ကြာမြင့်ခဲ့သည်။ ၁၉၉၇ ခုနှစ် ပြည်တွင်းစစ်ပြီးဆုံးသည့်အချိန်တွင် အစိုးရနှင့် အစ္စလာမ်မစ်ဦးဆောင်သော အတိုက်အခံများကြား ငြိမ်းချမ်းရေးသဘောတူညီမှုရရှိပြီးနောက် ဗဟိုအစိုးရသည် ၁၉၉၉ ခုနှစ်တွင် ငြိမ်းချမ်းသော ပါလီမန်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲကို ကျင်းပခဲ့သည်။

#### တာဝန်ကစွာတန်နိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ

တာဝန်ကစွာတန်နိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေကို ၁၉၉၄ ခုနှစ် နိုဝင်ဘာလ ၆ ရက်နေ့တွင် အတည်ပြုခဲ့ပြီး ၁၉၉၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၂၆ ရက်နေ့နှင့် ၂၀၀၃ ခုနှစ် ဇွန်လ ၂၂ ရက်နေ့တွင် နှစ်ကြိမ် ပြင်ဆင်ခဲ့သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အစိုးရ၏ဖွဲ့စည်းပုံ၊ အခြေခံဥပဒေအခွင့်အရေးများ၊ လွတ်လပ်မှုနှင့် နိုင်ငံသားတို့၏ တာဝန်များအပြင် ဥပဒေပြုရေး၊ အုပ်ချုပ်ရေးနှင့် တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်တို့၏ လုပ်ပိုင်ခွင့်များကို သတ်မှတ်ပေးထားသည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် အခန်း (၁၀) ခန်း ပါဝင်ပြီး ပုဒ်မ (၁၀၀) ခု ပါဝင်သည်။

- အခန်း (၁) တွင် နိုင်ငံတော်၏ အခြေခံမူများ

အထက်လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲကို အောက်လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲပြီးနောက် ၂၅ ရက်အကြာတွင် ကျင်းပသည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် တာဝန်ကစွာတန်နိုင်ငံ သားဖြစ်ပြီး အသက် ၃၅ နှစ် ရှိရမည်ဖြစ်သည့်အပြင် တက္ကသိုလ်မှ ဘွဲ့တစ်ခုခု ရရှိရမည်ဖြစ်သည်။ အထက်လွှတ်တော်သည် ဘတ်ဂျက်၊ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်တို့နှင့် သက်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များမှလွဲ၍ ဥပဒေ ပြုရေးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်သည်။ အထက်လွှတ်တော်အား တစ်နှစ်လျှင် အနည်းဆုံး နှစ်ကြိမ် ခေါ်ယူသည်

- အခန်း (၂) တွင် နိုင်ငံသားများနှင့် ဒေသခံများ၏ လူ့အခွင့်အရေးများ၊ လွတ်လပ်ခွင့်အခြေခံတာဝန်များနှင့် ပတ်သက်၍ ဖော်ပြထားသည်။
- အခန်း (၃) တွင် ဥပဒေပြုရေးမဏ္ဍိုင်အား ဖော်ပြထားသည်။
- အခန်း (၄) တွင် တာဝန်ကစွာတန်သမ္မတနှင့် ပတ်သက်၍ ဖော်ပြထားသည်။
- အခန်း (၅) တွင် အုပ်ချုပ်ရေးဌာနနှင့် ပတ်သက်၍ ဖော်ပြထားသည်။
- အခန်း (၆) တွင် ဒေသခံအစိုးရနှင့် ပတ်သက်၍ ဖော်ပြထားသည်။
- အခန်း (၇) တွင် (GBAO) Gorno Badakhshan ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရဒေသနှင့် ပတ်သက်၍ ဖော်ပြထားသည်။
- အခန်း (၈) (၉) တွင် တရားစီရင်ရေးနှင့် ပတ်သက်၍ ဖော်ပြထားသည်။
- အခန်း (၁၀) တွင် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ ပြင်ဆင်ရေးအတွက် လုပ်ထုံးလုပ်နည်းများကို ဖော်ပြထားသည်။

#### အုပ်ချုပ်ရေး

တာဝန်ကစွာတန်နိုင်ငံသည် သမ္မတနိုင်ငံဖြစ်သည်နှင့်အညီ သမ္မတသည် နိုင်ငံအကြီးအကဲဖြစ်ပြီး အစိုးရအကြီးအကဲဖြစ်သကဲ့သို့ တာဝန်အမျိုးသား တပ်မတော်၏ အကြီးအကဲချုပ်လည်းဖြစ်သည်။ သမ္မတသည် ဝန်ကြီးချုပ်နှင့် အစိုးရအဖွဲ့ဝင်များအားလုံးကို လွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက် မလိုဘဲ ခန့်အပ်နိုင်သည်။ သမ္မတ၏ သက်တမ်းမှာ ခုနှစ်နှစ်ဖြစ်သည်။ ဌာနငါးခုနှင့် ရုံး ၂၄ ရုံး ပါဝင်သော သမ္မတရုံးသည် အုပ်ချုပ်ရေးလုပ်ငန်းများတွင် အရေးကြီးသောကဏ္ဍမှ ပါဝင်သည်။ အုပ်ချုပ်ရေးရုံးများအပြင် နိုင်ငံတော်လုံခြုံရေးကိစ္စများအတွက် သမ္မတကို အကြံပေးသည့် လုံခြုံရေးကောင်စီလည်းရှိသည်။ မူဝါဒရေးရာကိစ္စများအတွက် သမ္မတတွင် နိုင်ငံတော်အကြံပေး ငါးဦး ရှိသည်။ ၎င်းတို့မှာ စီးပွားရေး ကိစ္စများ၊ နိုင်ငံတကာရေးရာကိစ္စများ၊ သိပ္ပံနှင့်လူမှုရေး ကိစ္စရပ်များ၊ ပြည်သူ့ရေးရာသတင်းအချက်အလက်နှင့် ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာကိစ္စရပ်များ၊ ကာကွယ်ရေးနှင့် ဥပဒေကျင့်သုံးမှုဆိုင်ရာ ကိစ္စရပ်များအတွက် ဖြစ်သည်။

#### ဥပဒေပြုရေး

Supreme Assembly တွင် ကိုယ်စားလှယ် ၆၃

ဦး ပါဝင်သည့် Assembly of Representatives (အောက်လွှတ်တော်) နှင့် ကိုယ်စားလှယ် ၃၃ ဦး ပါဝင်သော National Assembly ( အထက်လွှတ်တော် ) ဟူ၍ လွှတ်တော်နှစ်ရပ် ပါဝင်သည်။ အောက်လွှတ်တော်သည် အောက်တိုဘာလမှ ဇွန်လကုန်အထိ လွှတ်တော်တွေ့ဆုံမှုရှိပြီး အထက်လွှတ်တော်သည် တစ်နှစ်လျှင်နှစ်ကြိမ် လွှတ်တော်တွေ့ဆုံမှု ရှိသည်။ ဥပဒေပြုလွှတ်တော်ကို ၁၉၉၉ ခုနှစ် စက်တင်ဘာလ ၉ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး စတင်ခဲ့သည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအား ငါးနှစ်သက်တမ်းအတွက် တိုက်ရိုက်ရွေးကောက် တင်မြှောက်ခြင်းဖြင့် ရွေးချယ်ကြသည်။

#### တရားစီရင်ရေး

ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသည် လွတ်လပ်သော တရားစီရင်ရေးကို ဖြစ်ပေါ်စေရန် ဥပဒေများ ပြဋ္ဌာန်းပေးထားသည်။ တရားရုံးချုပ်သည် နိုင်ငံ၏အမြင့်ဆုံး တရားရုံးဖြစ်သည်။ အခြားတရားရုံးများမှာ Supreme Economic Court နှင့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေဆိုင်ရာ တရားရုံးတို့ဖြစ်သည်။ သမ္မတသည် ဥပဒေပြုလွှတ်တော်၏ အတည်ပြုချက်ဖြင့် တရားရုံးသုံးခု၏ တရားသူကြီးများကို ခန့်အပ်နိုင်သည်။ စစ်ခုံရုံးလည်း ရှိသည်။ တရားရုံးအားလုံး၏ တရားသူကြီးများကို ၁၀ နှစ်သက်တမ်း သတ်မှတ်ထားသည်။ တရားစီရင်ရေးသည် သီးခြားလွတ်လပ်သော်လည်း အုပ်ချုပ်ရေးဌာနနှင့် Criminal Groups (ရာဇဝတ်အုပ်စု) များသည် တရားစီရင်ရေးဆိုင်ရာ လုပ်ဆောင်ချက်များအပေါ် သိသိသာသာ လွှမ်းမိုးမှုများ ရှိသည်။ တရားစီရင်ရေးစနစ်တွင် ဒေသ၊ ခရိုင်၊ တိုင်းဒေသကြီးနှင့် ပြည်နယ်အဆင့်များရှိ အထက်တရားရုံးအသီးသီးသည် အောက်အဆင့်တရားရုံးများအတွက် အယူခံတရားရုံးအဖြစ် ဆောင်ရွက်လျက်ရှိသည်။

#### တာဝန်ကစွာတန်၏ ရွေးကောက်ပွဲများ

တာဝန်ကစွာတန်နိုင်ငံတွင် သမ္မတရွေးကောက်ပွဲ၊ အထက်လွှတ်တော် (National Assembly) နှင့် အောက်လွှတ်တော် ( Assembly of Representatives ) တို့အတွက် ရွေးကောက်ပွဲများကို ကျင်းပသည်။

#### သမ္မတရွေးကောက်ပွဲ

သမ္မတရွေးကောက်ပွဲကို ၇ နှစ်လျှင်တစ်ကြိမ် Two Round System စနစ်ဖြင့် ပြည်သူမှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည်။ ဗဟိုကော်မရှင်သည်

သမ္မတရွေးကောက်ပွဲအား ရွေးကောက်ပွဲဥပဒေ၊ ညွှန်ကြားချက်များနှင့်အညီ ကျင်းပသည်။ သမ္မတအရည်အချင်း သတ်မှတ်ချက်များမှာ တာဝန်ကစွာတန်နိုင်ငံတွင် အနည်းဆုံး ၁၀ နှစ် နေထိုင်သူဖြစ်ရပြီး အသက် ၃၅ နှစ်မှ ၆၅ နှစ်ကြားတွင် ရှိရမည်ဖြစ်သည်။ အနည်းဆုံး မဲဆန္ဒရှင် ၅ ရာခိုင်နှုန်းက အမည်စာရင်းတင်သွင်းသူသာ သမ္မတရာထူးအတွက် ရွေးချယ်ခွင့်ရှိသည်။ ၂၀၁၃ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် သမ္မတသည် သက်တမ်း နှစ်ခုထက်ပို၍ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခြင်း မပြုလုပ်ရပါ။ သမ္မတ၏ လစာကို တရားလွှတ်တော်မှ သတ်မှတ်ထားသည်။ ပထမအကြိမ် ရွေးကောက်ပွဲတွင် မဲအရေအတွက် အားလုံး၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းထက် ကျော်လွန်ရရှိသော သမ္မတလောင်းမရှိခဲ့လျှင် (မည်သည့် သမ္မတလောင်းမှ မဲအများစု မရရှိခဲ့လျှင်) မဲအများဆုံးရရှိသူ နှစ်ဦးအား ဒုတိယအကြိမ်အဖြစ် ၁၅ ရက်မှ ၃၀ ရက်အတွင်း ပြန်လည်ယှဉ်ပြိုင်စေသည့် စနစ် ဖြစ်သည်။ အနိုင်ရရှိသူသည် ဆန္ဒမဲစုစုပေါင်း၏ ၅၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော် ရရှိရမည် ဖြစ်သည်။ သတ်မှတ်ချက်ထက်နည်းနေလျှင် ရွေးကောက်ပွဲအသစ် ပြန်၍ ကျင်းပရသည်။ သမ္မတလောင်းများသည် ရွေးကောက်ပွဲ ဝင်ရောက်ယှဉ်ပြိုင်ရန် မှတ်ပုံတင်ထားသော မဲဆန္ဒရှင် ၅ ရာခိုင်နှုန်း၏ လက်မှတ်များ တင်ပြရန် လိုအပ်သည်။ တာဝန်ကစွာတန်၏ နောက်ဆုံးအကြိမ် သမ္မတရွေးကောက်ပွဲကို ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် အောက်တိုဘာလ ၁၁ ရက်နေ့တွင် တာဝန်ကစွာတန်နိုင်ငံ၌ ကျင်းပခဲ့သည်။ ၁၉၉၄ ခုနှစ်မှစ၍ သမ္မတအဖြစ် အာဏာရယူခဲ့သော ပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီမှ သမ္မတ Emomali Rahom သည် မဲရလဒ် ၉၀ ရာခိုင်နှုန်းကျော်ဖြင့် အနိုင်ရရှိခဲ့ပြီး ပဉ္စမသက်တမ်းအတွက် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် အောက်တိုဘာလ ၃၀ ရက်နေ့တွင် ကျမ်းသစ္စာ ကျိန်ဆိုခဲ့သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေအရ သမ္မတသက်တမ်းကို ၂ ကြိမ် သတ်မှတ်ထားသော်လည်း သမ္မတ Emomali Rahom အတွက် သုံးကြိမ်အထိ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရမှုသည် အထူးအခွင့်အရေးတစ်ရပ် အဖြစ် ကဲ့သို့ ရှိနေပေသည်။

#### အထက်လွှတ်တော် (National Assembly - Majlisi Milli )

National Assembly - Majlisi Milli သည် တာဝန်ကစွာတန်နိုင်ငံ၏ အထက်လွှတ်တော် ဖြစ်သည်။ လွှတ်တော်သက်တမ်းမှာ ငါးနှစ် ဖြစ်သည်။ အထက်လွှတ်တော်တွင် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် ၃၃ ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီး ၂၅ ဦးကို Majlisi Milli ဒေသဆိုင်ရာ ကိုယ်စားလှယ်များက ငြိမ်းချမ်းရေးရွေးကောက်တင်မြှောက်၍ ကျန်ရှိစဉ်းကို သမ္မတမှ ခန့်အပ်သည်။ အထက်လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲကို အောက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲပြီးနောက် ၂၅ ရက်အကြာတွင် ကျင်းပသည်။ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များသည် တာဝန်ကစွာတန်နိုင်ငံသားဖြစ်ပြီး အသက် ၃၅ နှစ် ရှိရမည်ဖြစ်သည့်အပြင် တက္ကသိုလ်မှ ဘွဲ့တစ်ခုခု ရရှိရမည်ဖြစ်သည်။ အထက်လွှတ်တော်သည် ဘတ်ဂျက်၊ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်တို့နှင့် သက်ဆိုင်သော ကိစ္စရပ်များမှလွဲ၍ ဥပဒေပြုရေးလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်သည်။ အထက်လွှတ်တော်အား တစ်နှစ်လျှင် အနည်းဆုံး နှစ်ကြိမ် ခေါ်ယူသည်။ အမျိုးသားလွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲကို ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ဧပြီလ ၁၅ ရက်နေ့တွင် နောက်ဆုံး ကျင်းပခဲ့ပြီး နောင်လာမည့် ရွေးကောက်ပွဲမှာ ၂၀၂၅ ခုနှစ် ဧပြီလဖြစ်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားသည်။

စာမျက်နှာ ၁၇ သို့

**“တားဆီး၊ ကယ်တင်၊ ကူညီရေး လူကုန်ကူးခံရသူအသံ နားထောင်ပေး”**  
**“Victims’ Voices Lead the Way”**  
**ရည်ရွယ်ချက် (၄) ရပ်**

- လူကုန်ကူးမှုတိုက်ဖျက်ရေးကို အမျိုးသားရေးတာဝန်အဖြစ်သတ်မှတ်၍ နိုင်ငံသားအားလုံး ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရန်။
- လူကုန်ကူးမှုဆိုင်ရာ အသိပညာများ ပြည့်သူလူထုအတွင်း စိမ့်ဝင်ပျံ့နှံ့စေရန်။
- လူကုန်ကူးခံရသူများအား စာနာနားလည်ခြင်းဖြင့် ကာကွယ်စောင့်ရှောက်နိုင်ရန်။
- လူကုန်ကူးမှုတိုက်ဖျက်ရေးလုပ်ငန်းစဉ်များအားလုံးတွင် ဌာနဆိုင်ရာများ၊ လူမှုရေးအဖွဲ့အစည်းများ၊ ကုလသမဂ္ဂအဖွဲ့အစည်းများ၊ နိုင်ငံတကာအဖွဲ့အစည်းများနှင့် ပြည်သူလူထုတစ်ရပ်လုံး၏ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမြှင့်တင်ရန်။

**နဝမအကြိမ်မြောက် မြန်မာနိုင်ငံလူကုန်ကူးမှုတိုက်ဖျက်ရေးနေ့ Logo နှင့် ဆောင်ပုဒ်**



**“တားဆီး၊ ကယ်တင်၊ ကူညီရေး လူကုန်ကူးခံရသူအသံ နားထောင်ပေး”**

**စာမျက်နှာ ၁၆ မှ**

**အောက်လွှတ်တော် (Assembly of Representatives - Majlisi Namoyandagon)**

Assembly of Representatives သည် တာရှည်ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ အောက်လွှတ်တော်ဖြစ်သည်။ ၎င်းတွင် ကိုယ်စားလှယ် ၆၃ ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားပြီး လွှတ်တော်၏သက်တမ်းမှာ ငါးနှစ်ဖြစ်သည်။ Assembly of Representation ၏ မဲပေးသည့်စနစ်မှာ Mixed Member Proportional Representation System) ဖြစ်သည်။ ကိုယ်စားလှယ် ၄၁ ဦးအား ( FPTP) စနစ်ဖြင့် မဲဆန္ဒနယ်များမှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်ပြီး ကိုယ်စားလှယ် ၂၂ ဦးအား အချိုးကျကိုယ်စားပြုစနစ် (PR) ဖြင့် ရွေးချယ်သည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများသည် ပါလီမန်ထဲသို့ ဝင်ရောက်ရန် တစ်နိုင်ငံလုံးအတွက်ဖြစ်စေ၊ အနည်းဆုံး မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုတွင်ဖြစ်စေ ထောက်ခံမဲရရှိမှု ၅ ရာခိုင်နှုန်းကို ကျော်လွန်ရမည် ဖြစ်သည်။ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းသည် တာရှည်ကမ္ဘာတစ်ဝန်းနိုင်ငံသားဖြစ်၍ အသက် ၂၅ နှစ်ပြည့်ပြီး တက္ကသိုလ်မှ ဘွဲ့တစ်ခုခုရရှိသူ ဖြစ်ရမည်ဖြစ်သည်။ အောက်လွှတ်တော်မှချမှတ်သော ဥပဒေများကို ပြည်နယ်ဘက်စုံကော်မရှင်အထက်လွှတ်တော်သို့ လွှဲပြောင်းရသည်။ အောက်လွှတ်တော်တွင်သာလျှင် နိုင်ငံတော်ဘက်စုံကော်မရှင်ပတ်သက်၍ ဥပဒေများ ချမှတ်နိုင်သည်။ ပုံမှန်လွှတ်တော်အစည်းအဝေးအား အောက်တိုဘာလ ပထမပတ်မှ စွန့်လှူဆက်ခံပတ်အထိ တစ်နှစ်လျှင်တစ်ကြိမ် ကျင်းပသည်။ ထူးခြားသော ကိစ္စရပ်များရှိပါက သမ္မတသည် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်လုံးအားခေါ်ယူ၍ လွှတ်တော်အစည်းအဝေး ကျင်းပနိုင်သည်။ အောက်လွှတ်တော်၏ ရွေးကောက်ပွဲကို ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် မတ်လ ၁ ရက်နေ့တွင် ကျင်းပခဲ့ပြီး နောက်လအညွှန်း ရွေးကောက်ပွဲမှာ ၂၀၂၅ ခုနှစ် မတ်လဖြစ်မည်ဟု ခန့်မှန်းထားသည်။ တာရှည်ကမ္ဘာတစ်ဝန်းရှိ ပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီသည် ၂၀၀၀ ပြည့်နှစ်ကတည်းက လွှတ်တော်တွင် လွှမ်းမိုးသော ပါတီ ဖြစ်သည်။

လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များ၏ ရွေးကောက်ပွဲအတွက် ခရိုင်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၊

(၄) အောက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲအတွက် မဲရကော်မရှင်များ။

**ဗဟိုကော်မရှင်နှင့် ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲများ ဖွဲ့စည်းခြင်း**

ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ဆန္ဒခံယူပုံဆိုင်ရာ ဗဟိုကော်မရှင်၏ အဓိကတာဝန်မှာ တာရှည်ကမ္ဘာတစ်ဝန်း နိုင်ငံရွေးကောက်ပွဲများနှင့် ဆန္ဒခံယူပွဲများ ကျင်းပ

**အောက်လွှတ်တော်တွင်သာလျှင် နိုင်ငံတော်ဘက်စုံကော်မရှင် ပတ်သက်၍ ဥပဒေများ ချမှတ်နိုင်သည်။ ပုံမှန်လွှတ်တော်အစည်းအဝေးအား အောက်တိုဘာလ ပထမပတ်မှ စွန့်လှူဆက်ခံပတ်အထိ တစ်နှစ်လျှင်တစ်ကြိမ် ကျင်းပသည်။ ထူးခြားသော ကိစ္စရပ်များရှိပါက သမ္မတသည် လွှတ်တော်နှစ်ရပ်လုံးအားခေါ်ယူ၍ လွှတ်တော်အစည်းအဝေး ကျင်းပနိုင်သည်**

ပေးရန်ဖြစ်သည်။ အမြဲတမ်း အဖွဲ့အစည်းဖြစ်ပြီး ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲ အဆင့်ဆင့်ကို စီမံကွပ်ကဲရသည်။ ဗဟိုကော်မရှင်သည် တာရှည်ကမ္ဘာတစ်ဝန်း ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေ၊ သမ္မတရွေးကောက်ပွဲဥပဒေနှင့် ရွေးကောက်ပွဲနှင့်သက်ဆိုင်သော ဥပဒေများ၊ ညွှန်ကြားချက်များနှင့်အညီ ရွေးကောက်ပွဲများကို ကျင်းပသည်။ ဗဟိုကော်မရှင်၏ သက်တမ်းမှာ ငါးနှစ်ဖြစ်ပြီး ဗဟိုကော်မရှင်အသစ်ရွေးချယ်ပြီးသည့်အချိန်မှသာလျှင် သက်တမ်းကုန်ဆုံးမည် ဖြစ်သည်။ ဗဟိုကော်မရှင်တွင် ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့် အဖွဲ့ဝင်များအား သမ္မတ၏ အဆိုပြုချက်ဖြင့် ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်ကြားပြီး သုံးရက်အတွင်း အောက်လွှတ်တော်မှ ရွေးကောက်တင်မြှောက်သည်။ ဗဟိုကော်မရှင်တွင် ဝန်ထမ်းများလည်းရှိပြီး ကော်မရှင်နှင့် ဝန်ထမ်းများ၏ အသုံးစရိတ်များအား ရှိပါသလျှင် အသတ်ကျက်မှ ရရှိသည်။

အထက်လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲအတွက် ခရိုင်ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲတစ်ခုစီတွင် ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ အတွင်းရေးမှူးနှင့်ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် အနည်းဆုံး ရှစ်ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ အောက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲအတွက် ခရိုင်ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲ တစ်ခုစီတွင် ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌ၊ အတွင်းရေးမှူးနှင့် ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင် ခြောက်ဦးဖြင့် ဖွဲ့စည်းထားသည်။ အဆိုပါ ခရိုင်ကော်မရှင်အဖွဲ့ခွဲများ ဖွဲ့စည်းခြင်းကို နိုင်ငံရေးပါတီများ၏ အဆိုပြုချက်များ၊ ဒေသဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့အစည်းများ၏ အဆိုပြုချက်များဖြင့် ဗဟိုကော်မရှင်က ရွေးချယ်ခန့်ထားသည်။

အောက်လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲများအတွက် မဲရကော်မရှင်များ ရွေးချယ်ရာတွင် အောက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပရေး ခရိုင်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်က ရွေးချယ်ပေးရသည်။ လိုအပ်ချက်ပေါ်မူတည်၍ မဲရကော်မရှင် မဲရကော်မရှင် အရေအတွက်အား ငါးဦးနှင့် ၁၉ ဦးကြားတွင် ရွေးချယ်ထားသည်။ မဲရကော်မရှင်တစ်ခုတွင် ဥက္ကဋ္ဌ၊ ဒုတိယဥက္ကဋ္ဌနှင့် အတွင်းရေးမှူးတစ်ဦးတို့ ပါဝင်သည်။

ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပမီ ၁၀ ရက်ထက် နောက်မကျစေဘဲ ဖွဲ့စည်းသည်။ ခရိုင်ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်များသည် မဲဆန္ဒရှင်များအား ၎င်းတို့နှင့် သက်ဆိုင်သော မဲရကော်မရှင်များအား ကြိုတင်ညွှန်ပြအသိပေးထားရသည်။

**မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းပြုစုခြင်း**

အောက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများအတွက် မဲစာရင်းကို မဲရကော်မရှင်အဖွဲ့တို့က လက်မှတ်ရေးထိုးရသည်။ ဒေသဆိုင်ရာ အုပ်ချုပ်ရေးအဖွဲ့များသည် သက်ဆိုင်ရာနယ်မြေများ၌ နေထိုင်သော မဲဆန္ဒရှင်များ၏ အချက်အလက်များကို ပြုစုတင်ပြသည်။ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းပြုစုရာတွင် မဲဆန္ဒရှင်နေထိုင်ရာ သက်ဆိုင်သည့် မဲဆန္ဒနယ်မြေရှိ မဲစာရင်းတွင် ထည့်သွင်းရမည်။ မဲပေးမှုအဆင်ပြေစေရန် မဲစာရင်းအား အကွာရာစဉ်အလိုက် ပြုစုရသည်။ မဲစာရင်းတွင် မဲဆန္ဒရှင်၏ အမည်၊ မွေးသက္ကရာဇ်နှင့် လိပ်စာတို့ကို ဖော်ပြထားသည်။ တပ်မတော်တွင် အမှုထမ်းသူများနှင့် ၎င်းတို့အိမ်ထောင်စုဝင်များ၏ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းများကို သက်ဆိုင်ရာတပ်မှူးမှ ပြုစုပေးသော စာရင်းကို အခြေခံရသည်။ တာဝန်အရ ပြင်ပတွင် ရောက်ရှိနေသော စစ်မှုထမ်းများအား ၎င်းတို့နေထိုင်ရာ နေရာများအလိုက် မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းများတွင် ထည့်သွင်းပြုစုရသည်။ မဲဆန္ဒရှင်စာရင်း ပြုစုရာတွင် ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပသည့်နေ့တွင် အသက် (၁၈) နှစ်ပြည့်ပြီး သက်ဆိုင်ရာမဲစာရင်းတွင် ပါဝင်သူ ဖြစ်ရသည်။ မဲဆန္ဒရှင်တစ်ဦးသည် မဲရကော်မရှင်တွင် မဲစာရင်းတစ်နေရာသာ ပါဝင်ရသည်။

မဲဆန္ဒရှင်စာရင်းအား ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပမီ ၁၅ ရက် အလိုတွင် ပြည်သူလူထုအား ကြေညာပြီး ရွေးကောက်ခံ ကိုယ်စားလှယ်စာရင်းအား ရွေးကောက်ပွဲတိုင်မီ ခုနစ်ရက်အလိုတွင် ပြည်တွင်းမီဒီယာများမှတစ်ဆင့် ပြည်သူလူထုအား အသိပေးသည်။ နိုင်ငံသားတိုင်းသည် မဲဆန္ဒရှင် စာရင်းမှန်ကန်မှု ရှိ/မရှိ စစ်ဆေးရန် လိုအပ်သည်။ နိုင်ငံသားတိုင်းသည် မဲစာရင်းတွင် မှားယွင်းသော ပါဝင်မှုများ၊ မဲစာရင်းမှ ထုတ်ပယ်ခြင်းများအတွက် တိုင်ကြားပိုင်ခွင့်ရှိသည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် အဆိုပါတိုင်ကြားစာအား နှစ်ရက်အတွင်းတွင် ဖြေရှင်းရမည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်၏ ဆုံးဖြတ်ချက်ကို မကျေနပ်လျှင် သတ်မှတ်ထားသော လုပ်ထုံးလုပ်နည်းနှင့်အညီ တရားရုံးသို့ အယူခံဝင်နိုင်သည်။ တရားရုံး၏ အဆုံးအဖြတ်သည် အပြီးအပြတ် ဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲကော်မရှင်သည် တရားရုံး၏ ဆုံးဖြတ်ချက်နှင့်အညီ မဲစာရင်းပြင်ဆင်ခြင်းအား ဆောင်ရွက်ရသည်။

(ဆက်လက်ဖော်ပြပါမည်)

# ဥပဒေပြုရေးဆိုင်ရာ လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများအပေါ် လေ့လာခြင်း

## တာဂျစ်ကစ္စတန်နိုင်ငံ

### ချောချော

(ယမန်နေ့မှအဆက်)

ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအမည်စာရင်း တင်သွင်းခြင်း

နိုင်ငံရေးပါတီများသည် အောက်လွှတ်တော် အတွက် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အမည် စာရင်းတင်သွင်းခွင့်ရှိပြီး နိုင်ငံရေးပါတီဝင်မဟုတ်သူ နိုင်ငံသားများသည်လည်း မိမိကိုယ်တိုင် အမည် စာရင်းတင်သွင်းခွင့်ရှိသည်။ နိုင်ငံရေးပါတီများသည် မဲဆန္ဒနယ်တစ်ခုအတွက် လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် လောင်းတစ်ဦးကိုသာ အဆိုပြုရသည်။ နိုင်ငံရေး ပါတီများသည် တရားရေးဝန်ကြီးဌာနတွင် မှတ်ပုံ တင်ရသည်။ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအမည်စာရင်း တင်သွင်းခြင်းကို ခရိုင်ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်သို့ တင်သွင်းရပြီး ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ ရက်ပေါင်း ၆၀ အလိုတွင် စတင်ရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်မီ ၄၅ ရက်အလိုတွင် ပြီးဆုံးသည်။ တင်သွင်းရာတွင် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းသည် သက်ဆိုင်ရာ မဲဆန္ဒ နယ်မှ မဲဆန္ဒရှင်များ၏ ထောက်ခံမှုလက်မှတ်ပေါင်း အနည်းဆုံး ၅၀၀ စုဆောင်း တင်ပြရသည်။ မဲဆန္ဒရှင် တစ်ဦးသည် မိမိနေထိုင်ရာမဲဆန္ဒနယ်မှ ကိုယ်စား လှယ်လောင်းတစ်ဦးကိုသာ ထောက်ခံလက်မှတ်ထိုး ပေးရသည်။ အောက်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် လောင်းသည် တာဂျစ်ကစ္စတန် နိုင်ငံသားတစ်ဦးဖြစ် ရမည်ဖြစ်ပြီး ရွေးကောက်တင်မြောက်ခံပိုင်ခွင့် အရည်အချင်းများနှင့် ပြည့်စုံသူဖြစ်ရသည်။ အသက် ၂၅ နှစ်ပြည့်ပြီး အဆင့်မြင့်ပညာရေးဖြင့် အောင်မြင် သူလည်း ဖြစ်ရသည်။

အထက်လွှတ်တော် Majlisi Milli ကိုယ်စားလှယ် အဖြစ် Majlisi Milli မြို့၊ ဂိုရဂိုနားဘီမြို့ (GBO) Gorno Badakhshan ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသမှ ပုဂ္ဂိုလ်များသည် Majlisi Milli အဖွဲ့ဝင်များအဖြစ် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများကို အမည်စာရင်း တင်သွင်းနိုင်သည်။ အထက်လွှတ်တော် ကိုယ်စား လှယ်လောင်း အမည်စာရင်းတင်သွင်းခြင်းကို အောက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲအပြီး ၁၀ ရက် အကြာတွင် စတင်၍ အထက် လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲ မတိုင်မီ ၇ ရက်အလိုတွင် ပြီးဆုံး သည်။ အထက်လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်လောင်း သည် အသက် ၃၅ နှစ်ပြည့်ပြီး တာဂျစ်ကစ္စတန် နိုင်ငံသားဖြစ်ရမည်ဖြစ်ပြီး တက္ကသိုလ်မှ ဘွဲ့ရရှိသူ လည်း ဖြစ်ရမည်ဖြစ်သည်။ ဒေသဆိုင်ရာ ကိုယ်စား လှယ်များသည် အထက်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် လောင်း အမည်စာရင်းတင်သွင်းခြင်းနှင့် ပတ်သက် ၍ အစည်းအဝေးကျင်းပပြီး လျှို့ဝှက်မဲပေးစနစ်အသုံး ပြု၍ ဆုံးဖြတ်ကြသည်။ ဒေသဆိုင်ရာကိုယ်စားလှယ် များသည် ၎င်းတို့တည်ရှိသည့် ခရိုင်တစ်ခုမှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းတစ်ဦးကိုသာ အဆိုပြုနိုင် သည်။ ခရိုင်ဒေသကိုယ်စားလှယ်သည် ၎င်းတို့ ဒေသမှ ကိုယ်စားလှယ်လောင်း နှစ်ဦးအား အဆိုပြု နိုင်သည်။

### မဲဆွယ်စည်းရုံးခြင်း

တာဂျစ်ကစ္စတန်နိုင်ငံတွင် နိုင်ငံရေးပါတီများမှ လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းများသည် တည်ဆဲဥပဒေအရ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ မဲဆွယ် စည်းရုံးခွင့်ရှိသည်။ မဲဆွယ်စည်းရုံးခွင့် ကာလမှာ ကိုယ်စားလှယ်လောင်းအမည်စာရင်း တင်သွင်း သည့်နေ့မှစ၍ ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ ၂၄ နာရီအထိ

❖ တာဂျစ်ကစ္စတန်နိုင်ငံတွင် တစ်ပါတီစနစ်လွှမ်းမိုးမှု ရှိသော် လည်း သမ္မတအား အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေး၊ ဥပဒေပြုရေး၊ တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်များက အပြန်အလှန် ထိန်းကျောင်းမှု ရှိခြင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲလုပ်ငန်းစဉ်များတွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု အများယုံကြည်လက်ခံမှုရှိခြင်း၊ ပြည်တွင်းစစ်ပြီးဆုံးသည့် ၁၉၉၇ ခုနှစ်မှ စတင်၍ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင်ရွက်ခဲ့သည့်အတွက် ပြည်သူလူထု၏ လူနေမှုစနစ်၊ စီးပွားရေးစနစ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လျက်ရှိ

ဖြစ်သည်။ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ် ခန့်မှန်းချက်များ၊ သဘောထားစစ်တမ်းများအား လူထုမီဒီယာမှ တစ်ဆင့် ရွေးကောက်ပွဲနေ့မတိုင်မီ ၅ ရက် အလို တွင် ကြေညာသည်။ အောက်ပါနည်းလမ်းများဖြင့် မဲဆွယ်စည်းရုံးနိုင်သည် -

- (၁) လူထုမီဒီယာ၊
- (၂) ပြည်သူလူထုနှင့်တွေ့ဆုံမှုများ၊ ဟောပြောမှုများ၊
- (၃) ပုံနှိပ်ရေးသားပြီး ဖြန့်ဝေမှုများ၊
- (၄) တည်ဆဲဥပဒေအရ သတ်မှတ်ထားသော အခြားနည်းလမ်းများ။

လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်လောင်းတစ်ဦး (တစ်သီးပုဂ္ဂလ်လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်း အပါအဝင်) စီမံခန့်ခွဲမှုနှင့် တီဗွီတို့မှတစ်ဆင့် မဲဆွယ်စည်းရုံးခွင့် ၁၅ မိနစ်ရရှိပြီး နိုင်ငံရေးပါတီ တစ်ခုသည် ၃၀ မိနစ်ရရှိသည်။ ရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်သည် တည်ဆဲဥပဒေများ၊ အမိန့်များနှင့် အညီ မဲဆွယ်စည်းရုံးမှုအား စောင့်ကြည့်သည်။ မီဒီယာများကို လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်လောင်း များ၏ ဂုဏ်သိက္ခာအား ထိခိုက်စေသော သတင်း များလွှင့်တင်ခြင်းကို တားမြစ်ထားသည်။ မီဒီယာ လွတ်လပ်ခွင့်ကို အလွှဲအသုံးပြုမှု၊ အမျိုးသားရေး သဘောထား ကွဲလွဲစေရန် လှုံ့ဆော်မှုများ၊ ဖွဲ့စည်းပုံ အခြေခံဥပဒေကို ပြောင်းလဲစေရန် အကြောင်းအရာ လှုံ့ဆော်မှုများ၊ တိုင်းပြည်တည်ငြိမ်မှုကို ပျက်စီးစေ သော အကြောင်းအရာများကို မဲဆွယ်စည်းရုံးသည့် အချိန်တွင် တားမြစ်ထားသည်။

### ဆန္ဒမဲပေးခြင်း

အောက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲအတွက် မဲရုံ များကို ရွေးကောက်ပွဲနေ့ နံနက် ၆ နာရီမှ ၂၂ နာရီအထိ ဖွင့်လှစ်ကျင်းပသည်။ လျှို့ဝှက်မဲပေးစနစ် ကို အသုံးပြုသည်။ မဲရုံကော်မရှင်များသည် မဲပေးနိုင် သည့် အချိန်နှင့်နေရာကို ရွေးကောက်ပွဲမတိုင်မီ ၁၀ ရက်ထက် နောက်ကျစေဘဲ မဲဆန္ဒရှင်များသို့ ကြေညာသည်။ မဲဆန္ဒရှင်တိုင်းသည် ကိုယ်တိုင် မဲထည့်ရပြီး အခြားသူများအတွက် ကိုယ်စားမဲပေး ခြင်းကို တားမြစ်ထားသည်။ ရွေးကောက်ပွဲနေ့ မဲမဲပေးမီ မဲရုံကော်မရှင်ဥက္ကဋ္ဌသည် မဲပုံးများကို စစ်ဆေးပြီး ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်များ၊ လေ့လာ

စောင့်ကြည့်သူများ၊ မီဒီယာများရှေ့တွင် မဲပုံးကို ချိပ်ပိတ်ရသည်။ မဲရုံကော်မရှင်များသည် မဲဆန္ဒရှင် စာရင်းတွင်ပါဝင်ပြီး နိုင်ငံကူးလက်မှတ် သို့မဟုတ် အခြားအထောက်အထား စာရွက်စာတမ်းများ ပြန် မှသာ မဲလက်မှတ်ကို ထုတ်ပေးသည်။ မဲဆန္ဒရှင် တစ်ဦးအား အပိုမဲစာရွက် ပေးခြင်းအား တားမြစ် ထားသည်။ မဲဆန္ဒရှင်သည် လျှို့ဝှက်ဆန္ဒပြုခန်း အတွင်း မဲပေးနေစဉ် မဲဆန္ဒရှင်မှလွဲ၍ အခြားသူများ ရှိနေခြင်းကို တားမြစ်ထားသည်။ မဲဆန္ဒရှင်သည် မဲပေးနေစဉ် မဲလက်မှတ်ပေါ် မှားယွင်းသွားပါက ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်တစ်ဦးထံ မဲလက်မှတ်အသစ် တောင်းခံနိုင်သည်။ ထုတ်ပေးခြင်းအတွက် ကော်မရှင်အဖွဲ့ဝင်မှ မှတ်တမ်းထားရှိရသည်။ ပျက်စီးသွားသော မဲလက်မှတ်အား စာရင်းပြုစုထား ရှိရသည်။ မဲဆန္ဒရှင်တစ်ဦးသည် ဆန္ဒပြုပြီးသော မဲလက်မှတ်အား မဲပုံးထဲသို့ ထည့်ရသည်။ အချို့မဲ ဆန္ဒရှင်များသည် အကြောင်းအမျိုးမျိုးကြောင့် မဲစာရင်းတွင် ကျန်ရှိနေပါက ခိုင်လုံသော အထောက် အထား တင်ပြနိုင်လျှင် နောက်ဆက်တွဲ မဲစာရင်းတွင် ထည့်သွင်းပေးရသည်။

အထက်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲအား (GBO) Gorno Badakhshan ကိုယ်ပိုင်အုပ်ချုပ်ခွင့်ရ ဒေသ၏ ကိုယ်စားလှယ်များ၊ ခရိုင်ဒေသကိုယ်စား လှယ်များ၊ ရီပတ်ဘလီကန်ဒေသ လက်အောက်ခံ မြို့များ၊ ခရိုင်များမှ စုပေါင်းအစည်းအဝေး ကျင်းပ၍ ရွေးချယ်ကြသည်။ အစည်းအဝေးအား မဲဆန္ဒနယ် ဥက္ကဋ္ဌမှ ဖွင့်လှစ်ပြီး သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက် သည်။ အထက်လွှတ်တော် ရွေးကောက်ပွဲအတွက် ဒေသကိုယ်စားလှယ်များ၏ စုပေါင်းအစည်းအဝေး ကို ဒေသကိုယ်စားပြုသော မဲဆန္ဒရှင်၏ ထက်ဝက် ကျော် တက်ရောက်ပါက ရွေးချယ်မှုအထမြောက် သည်ဟု ယူဆသည်။ လိုအပ်သော မဲဆန္ဒရှင် ကိုယ်စားလှယ်အရေအတွက်မရှိပါက အစည်းအဝေး ကို ရွှေ့ဆိုင်းရသည်။ အစည်းအဝေးကျင်းပသော အဆောက်အအုံအတွင်းတွင် ကော်မရှင်သည် မဲပေးရန် နေရာတစ်ခုစီစဉ်ပေးရသည်။ မဲဆန္ဒရှင် ကိုယ်စားလှယ်ထက်ဝက်ကျော် မဲပေးခဲ့လျှင် ရွေးကောက်တင်မြောက်ခြင်း အထမြောက်သည်ဟု ယူဆသည်။ မဲပေးမှုပြီးဆုံးပြီးနောက် သက်ဆိုင်ရာ

ခရိုင် မဲဆန္ဒနယ်ကော်မရှင်သည် ချက်ချင်းပင် မဲများကို ရေတွက်သည်။ မဲဆန္ဒနယ်ကော်မရှင် ဥက္ကဋ္ဌမှ မဲရလဒ်ကြေညာပြီးနောက် အစည်းအဝေး ကို ပိတ်သိမ်းသည်။

### မဲရလဒ်များ ထုတ်ပြန်ကြေညာခြင်း

ရွေးကောက်ပွဲအကြို ရလဒ်များအား ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပြီး ၂၄ နာရီအတွင်း မီဒီယာ များမှ တစ်ဆင့် ကြေညာသည်။ ဗဟိုရွေးကောက်ပွဲ ကော်မရှင်သည် တစ်နိုင်ငံလုံးရှိ ရွေးကောက်ပွဲရလဒ် များ၊ အထက်လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်စာရင်းများ၊ အောက်လွှတ်တော် ကိုယ်စားလှယ်စာရင်းများကို ရွေးကောက်ပွဲကျင်းပပြီးနောက် နှစ်ပတ်အတွင်း ပြည်သူလူထုအား ကြေညာရသည်။

### နိဂုံး

တာဂျစ်ကစ္စတန်သမ္မတနိုင်ငံသည် အခြားအာရှ အလယ်ပိုင်းနိုင်ငံများနှင့် ရှေးဟောင်းဒီမိုကရေစီနိုင်ငံ များကဲ့သို့ ခိုင်မာသော သမ္မတစနစ်ရှိသည့် နိုင်ငံ ဖြစ်သည်။ ပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီမှ သမ္မတ Emomali Rahmon သည် ပြည်တွင်းစစ်ကာလဖြစ် သော ၁၉၉၄ ခုနှစ်မှစတင်၍ သမ္မတအဖြစ် အုပ်ချုပ် ခဲ့သည်။ ၂၀၀၃ ခုနှစ် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေတွင် သမ္မတသက်တမ်းအား ၅ နှစ်မှ ၇ နှစ်သို့ တိုးမြှင့် ပြဋ္ဌာန်းခဲ့ပြီး ၂၀၀၆ ခုနှစ် သမ္မတရွေးကောက်ပွဲမှ စတင်အကျိုးဝင် ကျင့်သုံးခဲ့သည်။ ၂၀၀၆ ခုနှစ် သမ္မတရွေးကောက်ပွဲ၊ ၂၀၁၃ ခုနှစ် သမ္မတ ရွေးကောက်ပွဲနှင့် ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် သမ္မတရွေးကောက် ပွဲများတွင် ပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီမှ သမ္မတ Emomali Rahmon ကသာ အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ ၂၀၂၀ ပြည့်နှစ် ပါလီမန်လွှတ်တော်ရွေးကောက်ပွဲများ တွင်လည်း ပြည်သူ့ဒီမိုကရက်တစ်ပါတီမှ ကိုယ်စား လှယ်နေရာအများဆုံး အနိုင်ရရှိခဲ့သည်။ တာဂျစ် ကစ္စတန်နိုင်ငံတွင် တစ်ပါတီစနစ်လွှမ်းမိုးမှု ရှိသော် လည်း သမ္မတအား အစိုးရအုပ်ချုပ်ရေး၊ ဥပဒေပြုရေး၊ တရားစီရင်ရေးမဏ္ဍိုင်များက အပြန်အလှန် ထိန်း ကျောင်းမှုရှိခြင်း၊ ရွေးကောက်ပွဲ လုပ်ငန်းစဉ်များ တွင် ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ အများယုံကြည်လက်ခံ မှုရှိခြင်း၊ ပြည်တွင်းစစ်ပြီးဆုံးသည့် ၁၉၉၇ ခုနှစ်မှ စတင်၍ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေနှင့်အညီ ဆောင် ရွက်ခဲ့သည့်အတွက် ပြည်သူလူထု၏ လူနေမှုစနစ်၊ စီးပွားရေးစနစ်များ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လျက်ရှိပြီး ဒီမို ကရေစီလမ်းကြောင်းပေါ်တွင် မှန်မှန်လျှောက်လမ်း လျက်ရှိကြောင်း လေ့လာသုံးသပ် တင်ပြအပ်ပါ သည်။ ။

Ref:  
<https://en.wikipedia.org/wiki/Tajikistan>  
<http://www.unesco.org/education/edurights/media/docs/ae8c0f7576f3d9f63ff2055592a9cb6b7f95227a.pdf>  
[https://en.wikipedia.org/wiki/President\\_of\\_Tajikistan](https://en.wikipedia.org/wiki/President_of_Tajikistan)  
[https://en.wikipedia.org/wiki/Politics\\_of\\_Tajikistan](https://en.wikipedia.org/wiki/Politics_of_Tajikistan)  
[https://en.wikipedia.org/wiki/Supreme\\_Assembly\\_\(Tajikistan\)](https://en.wikipedia.org/wiki/Supreme_Assembly_(Tajikistan))  
<https://www.legislationline.org/documents/action/popup/id/6930>